

אלמא איסוף מוקדשין קידם – נמצוא לפי דברי רבי יוחנן שאיסור מוקדשין קידם – נמצוא גיד הנשה, שהרי איסור מוקדשין הוא מיד בשנוצער הולך ואיסור גיד הנשה הוא רק לאחר שנעשה בו גידון.

ניד תיל עלייהו – אכן איסור מוקדשים בבהמה קידם לאיסור ניד הנשה כיוון שתחילתה נעשה הבשר ורק אחר כך הגיד, אלא שמכל מקום יחול איסור גיד הנשה על בהמות המוקדשים, ואף שאין איסור חל על איסור, שונה איסור גיד הנשה **שפן איסוף נזח בגני נח** – גם בני יעקב אבינו היו מוחדרים עלייו אף קידם שניתנה התורה, ובין שאיסורו חומר הוא, חל גם על בהמה שיש באיסור מוקדשים.

מקשה הגمرا: **מן שמעת ליה הא סברא** – מי שמעת שאומר סברא זו שאיסור גיד הנשה נהוג בבני נח, הלו הוא רבי יוחנן במושנה (להלן), **וְהִיא מִתְגִּיתָן דְּלֹא בַּרְבֵּי תּוֹתָה** – והרי משנתינו אינה כדרעת רבי יהודא, רק כתני במסנתינו, גיד הנשה נהוג **בבבמה וגיהה, בירקה של טעאלא ובירקה של טעאלא**, ואילו רבי יהודא סבור להלן **שגדיר הנשה אינו נהוג אלא בירך אחה.**

מקשה הגمرا: **הָא תָּנָא שֶׁלְמִשְׁנְתִינָה סְבָר לְהִכּוּתָה בְּתָרָא** – סובר ברבי יהודא שגיד הנשה נהוג בבני נח, ופליגן עלה בתרא – והולך עליון לענין ייך החיבת בגד הנשה, וסובר שגיד הנשה נהוג איסורו בשתי הדרשות של ימין ושל שמאל.

מקשה הגمرا: **אייר דְּשָׁמַעַת לְהִלְבָּד** – היכן שמעת שלדרעת רבי יהודא איסור גיד הנשה שנוהג איסורו בבני נח, וממשום בר סובר רבי יהודא שאיסור גיד הנשה שנוהג גם בבני נח **בְּתָמָא דְּאַסּוּר לְאָוֹ** – זהו לנגי בהמה טמאה שאיסורה איסור לאות ומונחים ר' פישו פישו מן הבשר יקיטים, תלמוד לומד בקרבן עליה **וְבָרִים בְּבָרִים יְמִינָה עַלְתִּיקָה חֲבָשָׂר וְהַדָּם**, את הבשר והדם תקטר אбел לא את האשא, **אֵי בְּשָׂר וְדָם** – אם אתה אומר ר' בשר ודם, **יְכֹל הַיִתְיָא אָמַר יְתִלְוִין יְדִים וְעַצְמוֹת** – שיטיר את הגידים והעצמות מן הבשר, **וַיְעַלְהָ רָק אֶת הַפְּשָׁר לְנֵפֶי וְעַלְהָ הַטְּפָחָה**, **תְּלִימָד לְזֹמֶר בְּקָרְבָּן עַלְלָה** – תלמוד לומד ר' הקטיר הפתן את הכלל הטפחה, **הָא בִּיצְדְּ יְתִקְיָם** הכתוב 'הבר' והדם, אלא אם היו **מַחְזָבָרִין העצמות והגידים עם הבשר עילו על המבהה**, אבל אם **פִּרְשָׁו העצמות והגידים מן הבשר, אָפְּלִיו אָם פִּרְשָׁו רָק בְּרָאָשׁוֹ שֶׁל מַבְּחָר יְרָדוֹ מִן המבהה ולא יקיטרים.**

ומבררת הגمرا: **מן תנא דְּשָׁמַעַת לְהִלְבָּד** – מיהו התנאה **וְמִיהוּ הַתְּנָא** – מילוי התנאה שאמור ר' בשי' ה'תניא' בבריתא, אמר הכתוב בקרבן עליה **וַיְהִקְטִיר הַפְּתָן אֶת הַכְּלָל הַטְּפָחָה** וממאנן יש לרבות שמקטיר אף את העצמות והגידים ותקרניים ותחלפיים, **וְאַפְּלִיו פִּרְשָׁו מִן הבשר, וְהָא מֵהָא אַפְּלִי מִקְיָם** מה שנאמר במקום אחר **וְעַשְׂתָּה עַלְתִּיקָה הַבָּשָׂר וְהַדָּם**, ומושמע לבארה שאינו מקטיר את הגידים והעצמות. מшибה הבריתא: אין הכתוב בא למעט גידים ועצמות שלא יקיטרים, אלא הכתוב מדבר **בפְּקוּעַן** – בחחיותוبشر שנuttleלו באש על המבהה ונפללו לארץ, **הָא בִּיצְדְּ עַבְבוּלִי בְּשָׂר** שנפללו לאין פון מהיר עיבולין יידים ועצמות שנפללו מן המבהה, **וְאַתָּה מַחְזָבָר יְמִינָה עַלְלָה** – ואם תרצה מבררת באיה קידם – ואם תרצה איסור שמשנתינו אכן אומר **וַיְהִקְטִיר הַפְּתָן אֶת הַכְּלָל הַרְיבָּה, וּבְתוּב אַפְּלִיו אָמַר** – ר' בשי' ה'תנאה' וזה ר' בשי' ה'תניא' מבררת שמשנתינו של מושעת יצירתו, ועל כך הקשתה הגمرا שהרי משנתינו עוסקת בנפל של לא יחול איסור גיד, ומוטruk קושיא זו מוקדשין חל קידם לאיסור גיד לא יחול איסור גיד, וכעת הגمرا מביאה שני תירוץ זה – נדהה תירוץ זה, וכעת הגمرا מביאה שני תירוץים אחרים. מתרצת הגמווא: **אַלְאָה הָכָא בְּמַבְּכָרָת עַפְקִינָן דְּבָרָחָם קְדוּשָׁ** – אלא כאן משנותינו עוסקת בהמה מבברת שהולך הנולמד ממנה קושש בקדושים בכור ר' ביציאתו מן הרכם, והותנא משמעינו שאף שאיסור גיד הנשה אינו נהוג בשאר בהמות מוקדשים שהרי איסור מוקדשים קודם בבהמה לאיסור גיד, מכל מקום יש בהמות מוקדשים שאיסור גיד הנשה נהוג בהכוגן בהתמת בכור.

תירוץ נספּ: **וְאַי בְּעֵית אַיָּמָא** – ואם תרצה איסור שמשנתינו אכן עוסקת בולדות קידם, אלא שהותנא של משנתינו סובר **שׁוֹלְדוֹת קְרָשִׁים בְּתִחוּיִתָּן הָן קְרוֹזִישִׁים** – ביציאתן ממעי אמן הם קרויזים, וממשום בר איסור גיד הנשה ועוד קידם לאיסור מוקדשים, שהרי הוא חל משעה שנוצר הגיד.

הגمرا מבירתה באיה קידם חל איסור גיד: **אָמַר רַבִּי חִיא בָּר יוֹסֵף, לְאַשְׁנוּ חַמִּים בְּמִשְׁנְתִינָה שָׁאַיְלָה בְּמַוקְדֵּשִׁין, אַלְאָ בְּקָדְשִׁים הַגְּאַלְיָן** – חטאת ואשם והנכללים לבודרי כהונה, ושלמים הנכללים לבעלים, **אַל קְרָשִׁים שָׁאַנְן נָאָכָלָן** – עליה הנשapterת כלל, **אַיְסָר גִּיד נָוְהָג בְּחָן, רַבִּי יוֹנָן אָמָר, אַתָּה קְרָשִׁים הַגְּאַלְיָן** – ואחר קידם חל איסור גיד נזהגן בchan.

אמר ר' פְּפָא וְלֹא פְּלִינִי – ולא נחلكו רבי חייא ורבי יוחנן, אלא **בְּאָנָן הַלְּקָטוֹת אָמַר אָיסּוּר גִּיד הנשה, וְבְאָנָן הַלְּעָלוֹת מִזְבְּחָה** – להעלוות למלבד ר' בשי' ה'תנאה' והר' בשי' ה'תניא' שאמר, אין איסור גיד הנשה על קדרים שאינן נאכלים, דבר עיל יוחנן שאמר, איסור גיד נהוג גם בקדשים שאינן נאכלין, מדבר על

שהרי אין הערים בשםים. דברו נביים לשון הווי, כמו שנאמר בהמלכת שלמה שהו העם שמהים (מלכים א' ט) "הרבע הארץ" (לקולם) [בקולס], והוא לשון גוחמא שחרי לא נבעה הארץ מקרים, אלא להראות גדול שמחות נאמר כן. אמר רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל, בשלשה מקומות במסנה דברו חכמים לשון הווי, אז הוא, תפה נפנ' ופְּרוּבָת. ומבארת הגמרא: תפוח, היא ואחרין, שפעים היה עליו שלוש מאות כור. גפן, רtanן במסנה (דורית פג' מ"ה) גפן של זיהת עומרת באולם על קו פרחו של היבול, ומורה – ומשוכה ותוליה, על גני כלוניות, וכל מי שתה מתרנד בגריר או אשבול של זהב, מכיא משומש רבי שמעון הפטן, הירושוב היהת עזובה טפה, ועל שביעים שלש פאות בהרים – כל הארץ לפנותה ממקום למקום, וזה הוא דבר גומא. פרובות, רtanן במסנה (שלדים פ"ה מ"ג) רבנן שמעון בן גמליאל אומר, משומש רבי שמעון הפטן, הירושוב היהת הפרכות נאיות, ועל כל נימה ושנים יורים – כל הארץ היהת הפרכות נאיות, ועדיינה – כל הארץ – כל נקב ונקב שבכל הארץ, הי עשרים ואברהה חותמי, ונעשה כל חוט מהprobeות מעשרות ואברעה חותמים, והיתה ארבה של הפרוכות ארבעים באחת, ורhubה עשרים באחת, ומשמעו ושתרי רbeta – ומשמונה מאות ועשרים אלף וחמשים והינה עשת, ושנים – ושתי פרוכות היו עושים בשנה, ושלש מאות בהנים היו מטבליין אותה בשתייה נטמאת, וזה הוא לשון הויא שלא היו צדיכם כל כך הרבה בהנים להטבילה. שנייו במסנתינו גיד הנשה נהג, בירך של ימין ובירך של שמאל. אונדרת הגמרא מתניתין, לא ברי יהודיה, רtanן יהודיה, רבי יהודיה אומר, גיד הנשה איןנו נוגן אלא בירך אחת, ותדרעת מכרעת שאינו אסור אלא את של ירך ימין, ובמסנתינו נאמר שנוגגת בשל ימין ובשל שמאל.

הגמרא מסתפקת בדברי רבי יהודיה: איבעיא להו – הסתפקו בני היישיבה, האם מפשת פשיטא ליה – דבר פשות הוא לרבי יהודיה שאינו נהוג אלא בירך של ימין, ומאי דעת – ומה שאמר יהודה מכרעת איננו מושם שהוא מסופק בזו, אלא כוונתו לו מור שיערת התזרה מכרעת קר. או דילנא – או שמא ספקו מפקא ליה – מסופק הוא בקר רבי יהודיה, ומאי דעת – ומה שאמר יהודה מכרעת כוונתו דעת נזחה – שדרתו נטה למור שאינו נהוג אלא בירך של ימין.

הגמרא מביאה ראיות לפשט את הספק בדברי רבי יהודיה: תא שמע, שנינו במסנה (פסחים פ"ב) בדרני קרבן הפטת, העצמות ותיגרים של קרבן הפטת, והנוגר מבשר הפטת שנתעצלו באכילהו, ישטרו לשישעה עשר בנין, למחורת חוג הפטת. והניין ביה – ונשאו וננתנו שם בדברי משנה זו, הני גדיי מאי עברותיהם – במא מודובר, אי בגידי בשר הרוכבים שרואים לאכילה, לבילגינו – שיאכלם בליל הפטת עם הבשר, ולמה ציריך לשופט, ואיז דאיותר – ואם הם יהודיה קניין דין נזחה, ולמה נשנו בפני עצם, אלא ודאי מודובר בגידי צנאר הקשים בעצמות, ושנאים התנה יחר עס דין העצמות שעריך לשופט, מושם שודאי לא אכלם אודים. מקשה הגמרא: או לאו כבשר נינחו משומש שאינם ראויים לאכילה, למלה ישופט, לישדרינה – שישללים לאשפיה. ואמר רבי חסידא, לא נצרכא אלא לניד הנשה שהוא ראוי לאכילה כבשר אלא שהתורה אסרהו, ואלייא רבי יהודיה וכשית רבי יהודיה דאמר, גיד הנשה איןנו נהוג אלא בירך אחת, וכינוי שפק לו איזה ירך אסורה, اي אפשר לאכול את שניהם שחרי אחד מהם הוא הגיד האסור, اي אפשר להשליכם לאשפיה שחרי אחד מהם הוא הגיד המותר שמן התורה צריך לאוכלו בשארبشر הפטת, אלא ציריך להחותים ולשורפם. וממשנה זו בדין קרבן הפטת את ספק הגמרא בדרני רבי יהודיה, دائ אמתה בשלמא ספקו מפקא ליה, שפדי – יפה נאמר במשנה שעריך לשופט את שנייהם, אלא אי אמתה מיפשט פשיטא ליה לרבי יהודיה שגיד הנשה נהוג בירך של ימי, אם כן גיד דהיתוךria ליה, וממשנה זיהת הנשה נהוג בירך של ימי, והוא לשון גומא הוא.

לא איצטראיך קרא בפסוק "זהקטייר" וגוי לרביי שיעלו לmoboth, שחרי לגיד הנשה שאף שנאסר באכילה, מעלהו לmoboth כשהוא במחOPER לבשר, ואי אפשר ללמדוד זאת מרואה השולחו לmoboth באכילה. ורבנן, סוברים שגיד הנשה אסור להעלתו לmoboth כשהוא מטור באכילה, משום שנאמר על הקרבנות והנסכים שיביאו ישראל לעתיד לבוא (וחוקא מה ט) 'מטשקה ישראל' והינו מן המופקר לישראל, אבל גיד הנשה אסור לישראל, ולכן הם דורשים מהפטוק לרבות גידים ועצמות המותרים ואפיילו פירשו. ורבנן, סובר שגיד הנשה מעלהו לmoboth, ומידי דוחה אחבל זעם האסורים באכילה ומכל מקום אמרה תורה להק��ים, ומשקה ישראל' הוא רק למעט טריפה שאין מקרים אותה. ורבנן, סוברים שאין להוציא מחלב זעם מעלהה שדרה, מושם שאוותם לmoboth, מושם שאינן מוגיד הנשה שאמינו עיקר הקבן. השגורה מביאה מחלוקת אמראים לעין הקטרת גיד הנשה של קרבן עליה: אמר רב הונא, גיד הנשה של קרבן עזיל, חולצ'ו מן הירק קודם שמטקייר, ומשליך לתפוח – מקום צבורי האפר שבאמצוע המותה. אמר רב חסידא והקשה לרוב הונא,MRI ריבי – בעל שמו זה, באර את דבריה, מי בתיב בפסוק על בן לא יאכל המזבח, הרי עיל בן לא יאכל בני ישראל' בתיב, ממשע שאין אישור אכילת גיד הנשה אלא לבני ישראל ולא להקﬁים לmoboth. ורב הונא מותrix לרוב חסידא, ממה שאמר הכתוב (שם) 'מטשקה ישראל' ממשע שאין להקﬁים קרבנות במקדש אלא מאי לאו – האם אין קרben עזיל מועלתו ומטקייר, וקשה על דברי רב הונא שאמר הפירוש מעלהו שמעלהו ומטקייר, וקשה את גיד הנשה לתפות. מחרצת הגמara: מושם שגאנטר (מלאכי א' ח) 'תקיריבחו נא לפחת', הרישאי להביא קרבן דרך בינוין, ולכן מעלה את הירק שלימה ולא חותוכה. תניא בברייתא בוניה – כדרבינו רבי הונא, גיד הנשה של קרבן שלמים וכן של חטא ואשם מבבדו לאמה – לאמת המים שעבירה בעודה, ואין מצווה לשורפו מושם נזחה, ושלש קרבן עזיל מועלתו ומטקייר, וקשה על דברי רב הונא שאמר שחולץ את גיד הנשה לתפות. מחרצת הגמara: אין הפירוש מעלהו וחולצ'ו – מעלהו לmoboth וחולצ'ו מן הירק וזרקה, למה מעלה על גופו המובח. מישיבת הגמara: מושם שחולצ'ו מן הירק וזרקה, מה מועלתו על מירוץ הגמara: ומאהר שחולצ'ו מן הירק וזרקה, מה מועלתו על גופו המובח. הרישאי להביא קרבן דרך בינוין, ולכן מעלה את הירק שלימה ולא חותוכה. תניא בברייתא בוניה – כדרבינו רבי הונא, גיד הנשה של קרבן שלמים וכן של חטא ואשם מבבדו לאמה – לאמת המים שבמקדש, ושל עזיל הולצ'ו לתפוח, הרי שאותה של עלה מעלה לmoboth הירק שחולצ'ו. בין שהחוכר בגמרא התפתחה השיהה על המובח, הגמרא מביאה משנה העוסקת בעין התפתחה: תנן תבם במסנה (חמיד פ"ב מ"ט) תפוח היה באמצע המזבח, ופעמים שהצער בו אף עד שהיה עליו בשלש מאות כור. אמר רב נזומה – שפת יתר, שמעלים לא הגיע האפר לכדי שלוש מאות כור. הגמרא מביאה עוד מקומות שנאמרו בלשון גומא: השקו את קרבן תחתميد בימים שחיתונה, בלבום של זיהת, אמר רבא, גומא – שלאו דזוקא בכוס של זיהת והוא משקים אותו. אמר רביامي, דבירה תורה לשון הווי – לשון הדויט שאומר דבר שאין מודוקדק על אף שאינו מתכוון לשקה, וכן דברו חכמים לשון הווי, וכן דברו חכמים לשון הווי, ומברארת הגמara: דברו חכמים לשון הווי, גיד הנשה זיהת זיהת, שלאו דזוקא בכוס של זיהת, לאו – לשון הדויט שאומר לשון הווי, לאו – לשון הווי, הא ואחרין התמיד בכוס של האב. דבירה תורה לשון הווי, ושחי משקים את קרבן התמיד בכוס של האב. דבירה תורה לשון הווי, כמו שנאמר בתורה קודם בניסת בני ישראל לאזץ שהם יכחשו דברים ט) ערים גראות ובצורות בשמיים, וודאי לשון גומא הוא.

המשך ביאור למס' חולין ליום שבת קודש עמ' ב

⁵ ידוע מתחילה איזה גיד הוא של ימין ואיזה הוא של שמאל, **ולבסוף**
⁶ נתערכו הגידיםongan ידוע איזה הוא האסור ואיזה הוא המותר, ולכך
⁷ שורף את שניהם.

¹ הגמרא דוחה את הראייה שהביאה מהמשנה בפסחים: אמר רב
² איקא בר חנינא, לעילם ארמא – אומרו לה, מיטשטט פשטה ליה
³ שירך של ימין הוא שאסרו תורה, זהה עם שורף את שניהם,
⁴ דהבא בקרben פסח **במאי עפיקין** – במה מדובר, בשחוברו – כשהיה